

Akihiro Ishikawa sedmdesátiletý

V březnu 2008 se dožívá významného jubilea japonský sociolog Akihiro Ishikawa. Profesor Akihiro Ishikawa, absolvent Tokijské univerzity, je profesorem sociologie na Filozofické fakultě prestižní soukromé univerzity Chuo v Tokiu a je odborníkem na problematiku sociologie práce a průmyslu, zejména pracovních vztahů, práce a řízení, a na středo- a východoevropská studia. Již od 60. let se kromě japonské problematiky zajímal o řešení těchto otázek v zemích tzv. reálného socialismu a později v transformujících se společnostech střední a východní Evropy. V letech 1978–2000 zároveň působil jako vědecký pracovník v Tokyo Metropolitan Labor Research Institute.

© Zdenka Mansfeldová

prof. Akihiro Ishikawa

Kromě problematiky práce a průmyslu se A. Ishikawa zabýval i širšími sociologickými otázkami života v komunistické a posléze postkomunistické společnosti a publikoval o tomto tématu řadu odborných prací. V průběhu téměř 40 let opakovaně pobýval na vědeckých stážích v Československu, později v České republice a Slovenské republice, jakož i na dalších pracovištích v Polsku, Německu, Jugoslávii. Jeho prvním pobytem byla v roce 1967 půlroční stáž v Sociologickém ústavu Československé akademie věd, kdy spolupracoval s Otou Sedláčkem a dnes již zesnulým Dragoslavem Slejškou. Jeho kontakty s českou, resp. československou sociologií a sociology trvaly v omezené míře i v 70. a 80. letech. V roce 1975 trávil svůj roční sabbatikal v Domě techniky Pardubice, kde několik sociologů, kteří museli z politických důvodů odejít po intervenci vojsk Varšavské smlouvy ze Sociologického ústavu Československé akademie věd, našlo pracovní azyl. Pro české sociology byly tyto kontakty velmi významné. Při svých cestách jim A. Ishikawa přivážel odbornou sociologickou, zejména americkou literaturu; a naopak si odvážel stati sociologů, kteří v Československu nesměli publikovat, překládal je do japonštiny a publikoval především v časopisech vydávaných univerzitou Chuo. Zvládl velmi dobře češtinu i slovenštinu, což mu umožnilo hlubší pochopení problematiky a přiblížení se k objektu výzkumu, a to i v komparativní perspektivě.

Profesor Akihiro Ishikawa je autorem, spoluautorem nebo editorem více než 20 knih a desítek odborných statí, z nichž část se dotýká české problematiky. Je funkcionářem a konzultantem řady japonských i zahraničních vědeckých institucí a profesních asociací. Překládá do japonštiny odborné texty polských, slovinských, slovenských a českých sociologů, a uvádí je tak do japonské odborné

komunity. Vynikající je jeho práce organizátorská, byl řešitelem a koordinátorem řady velkých mezinárodních výzkumů v oblasti průmyslových vztahů, na kterých se podíleli opakovaně i čeští sociologové a sociologové ze Sociologického ústavu AV ČR. Za všechny jmenujme alespoň velký mezinárodní projekt „International Research on Workers' Attitudes Toward Their Job, Company, Union and Society“ koordinovaný Japonskou odborovou federací pracovníků v elektroprůmyslu a „Employment Problems and Labor-Management Relations in Central Europe after the System Transformation: Focusing on the Czech Republic“ podporovaný vládní nadací Japan Society of the Promotion of Science, v nichž byl profesor Ishikawa vůdčí osobností. Účast v projektech byla skvělou badatelskou příležitostí, ale i kulturním zážitkem; výsledkem byly nejen publikace v renomovaných nakladatelstvích, ale i trvalé kolegiální vazby, které postupně vtahovaly i další nastupující badatelskou generaci.

Významná je i organizátorská činnost A. Ishikawy, která se dotýká České republiky. Na počátku 90. let zorganizoval návštěvu sociálních partnerů v Japonsku – tehdejšího ministra práce české vlády, zástupců zaměstnavatelských svazů a odborů, což umožnilo navázat dialog o pracovních vztazích nejen na úrovni vědecké, ale i praktické. Zprostředkoval přednášky zástupců českých zaměstnavatelských a podnikatelských asociací v Japonské hospodářské komoře v Tokiu. Pro některé japonské firmy – pozdější investory v ČR – byly tyto kontakty i výsledky výzkumů o lidech, kultuře, pracovních vztazích, postojích k reformám a technickým inovacím významným zdrojem poznatků při jejich rozhodování.

Kromě rozsáhlé vědecké a publikační činnosti se Ishikawa významným způsobem zasloužil o rozvoj osobních kontaktů mezi českými a japonskými sociology a o poznání české vědy a kultury v japonském prostředí. Radě českých sociologů zprostředkoval studijní pobyty v japonských institucích, obětavě se věnuje podpoře vědecké spolupráce především prostřednictvím JSPS (Japan Society of the Promotion of Science), Japan Foundation, Sasakawa Foundation, ale i řady dalších státních i privátních institucí. Díky těmto zkušenostem se mohla řada českých sociologů seznámit v Japonsku s tím, jak funguje spojení vědy s praxí.

Akihiro Ishikawa organizuje a obětavě připravuje kontakty a výměny českých a japonských studentských skupin. Velké uznání si zaslouží jeho činnost pro Japonsko-českou společnost, asociaci s překvapivě rozsáhlým počtem několika set členů z řad vědců, studentů, umělců, překladatelů české literatury, podnikatelů a obchodníků, z nichž mnozí díky tomuto z počátku kulturnímu zájmu rozšířili své podnikatelské aktivity na Českou republiku. Ishikawa se významně podílí na rozvoji česko-japonských kulturních vztahů – přeložil do japonštiny a vydal zpěvník českých a slovenských lidových písní, zprostředkoval navázání partnerství mezi dvěma městy, které spojuje magická hora – Roudnicí nad Labem (Říp) a japonskou Gotembou (Fuji), kde již probíhají vzájemné výměnné návštěvy zástupců obou měst a kulturních akcí.

Za svou vědeckou, pedagogickou a organizátorskou činnost byl A. Ishikawa odměněn řadou vyznamenání. Za mnohé zmíníme alespoň „Poctu ministra

kultury Slovenské republiky za propagaci slovenské kultury v Japonsku“, čestný doktorát Prešovské univerzity a Mezinárodní cenu SAV za vynikající dílo v oblasti věd o společnosti a kultuře, kterou uděluje Slovenská akademie věd.

Životní jubileum je obvykle příležitostí, kdy se člověk ohlíží zpět a pomalu začíná bilancovat, co dobrého či zlého jej v životě potkalo. Mnozí ale spřádají nové plány a začínají nové aktivity. A. Ishikawa pilně studuje čínštinu a chystá se pedagogicky působit na Taiwanu. Přejeme mu pevné zdraví, elán a mnoho úspěchů v badatelské, pedagogické a kulturně-organizační práci.

Ota Sedláček, Zdenka Mansfeldová